

Buitenmensen op strand en duin

*Vinkenbaan Dirk Hoos, Solleveld
(ca. 1935). Foto: Frans Kooijmans.*

Af en toe duikt er een oude foto op van de duinen tussen Monster en Katwijk. Zo'n afbeelding wordt extra interessant als er mensen op staan die iets doen wat we nu niet meer kennen. Dat zijn de buitenmensen, waar Holland's Duinen aandacht voor vraagt in deze nieuwe rubriek. Uiteraard houdt de schrijver zich aanbevolen voor bruikbare oude foto's!

Door Frans Beekman

De vinker

Iedere herfst komen we duizenden trekvogels uit het noorden over ons land. De trekrichting oostnoordwest-zuidwest wordt bij de kust afgebogen, omdat veel vogels de zee mijden. De 'gestuwde trek' gaat grotendeels over de duinen. De vogels volgen zo mogelijk natuurlijk terrein. In de stad Den Haag vliegen ze over de parken, niet over de huizenblokken. Op de vlakke binnenduinen lagen gunstige plaatsen om met slagnetten vinken, sijzen en spreuwen te vangen en dit gebeurde op een 'vinkenbaan'.

De foto laat de vinkenbaan van Dirk Hoos zien, gelegen in het vlakke open duin niet ver van de voormalige boerderij Solleveld. Deze plek was vanuit Den Haag goed bereikbaar en Dirk was gastvrij. Het staat beschreven in 'Vogeltrek en vinkenbaan' door W.H. van Dobben en Dirk Hoos (1937), met tekeningen van Jan Joost ter Pelkwijk.

Achter het houten huisje ligt de eigenlijke vinkenbaan. Aan de linkerkant is de 'houtdijk' van ongeveer een meter hoog gemaakt van plaggen met kale takken erop. Deze wal ligt naar het noordwesten, zodat overheersende zuidwestenwind wat gebroken wordt. Het walletje aan de andere kant is maar een halve meter hoog. Tussen deze wallen is de 'druip' van ongeveer 10 meter lang en daar liggen twee slagnetten die vanuit het huisje worden bediend. We zien Dirk Hoos met alpino, bij de deur staat F.G.J. Boer. Op diverse plaatsen staan en hangen kooitjes met lokvogels. Vanuit het huisje worden ook open netten in het veld gebruikt om vogels te vangen ('een slag te slaan'). De techniek van het vinken kent nog vele details. De jachtbuit werd verzameld in ritsen van 50 stuks. In de zeventiende en achttiende eeuw lagen er veel vinkenbanen op de buitenplaatsen tussen Den Haag en Haarlem. Ze hadden een functie in het informeel overleg van de elite, zoals tegenwoordig op de golfbaan gebeurt. In de negentiende eeuw werd het vinken meer een volkssport. De vogelwet van 1911 verbood het vangen van trekvogels, maar in 1936 kwam er een versoepeling ten behoeve van het trekonderzoek. De vinkenbaan van Hoos werd toen het 'Ringstation Ockenburgh'. De aloude vinkerservaring en de wetenschap werkten er prima samen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog ging het vinken hier door, zelfs tussen de mijnenvelden. Later had Dirk Hoos een vinkenbaan op een andere plek. De heer Boer kwam tragisch om het leven door een liquidatie op 5 december 1946. Dat staat bekend als de 'Sinterklaasmoorden', die te maken zouden hebben met collaboratie in de oorlog.

(voor de ligging van deze vinkenbaan zie Holland's Duinen 53, bladzijde 16)